

YTTRANDE

2022-06-30

S2022/00436

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

carina.birgitta.nagling@regeringskansliet.se

Remissvar – Träffsäkert, Ett nytt bostads- och familjestöd (Bofast) och statlig underhållsreglering SOU 2021:101

Unizon tackar för möjligheten att få yttra sig över betänkandet Träffsäkert, Ett nytt bostads- och familjestöd (Bofast) och statlig underhållsreglering SOU 2021:01. Unizon är ett riksförbund som samlar 140 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer samt jourer specialiserade på sexuella övergrepp. Tillsammans arbetar vi för ett jämställt samhälle fritt från våld. Genom att erbjuda stöd och skydd, samt arbeta förebyggande och med påverkan arbetar jourerna varje dag, året runt, för våldsutsatta kvinnor och barns rättigheter till ett liv fritt från våld. Allt utifrån en kunskap om våld, kön, genus och makt.

Förslag 13.3.6 Utökad stöd till föräldrar att nå överenskommelser om underhållsbidrag

Utredningens förslag: Försäkringskassan ska i alla ärenden om statlig underhållsreglering verka för att föräldrarna kommer överens om underhållsbidrag utom i de fall det finns skäl att anta att en sådan överenskommelse inte är lämplig. Försäkringskassan ska inom ramen för detta uppdrag arbeta aktivt med de föräldrar som är parter i ärenden om statlig underhållsreglering.

Unizon anser att utredningen inte har tagit hänsyn till våldsutsattas kvinnors verklighet när den betonar att mer bör göras för att förmå föräldrar att komma överens om underhållsstödet. 75 procent av alla mord på en kvinna av en exman/man sker i samband med separationen. Våldet tar sällan inte slut vid separationen utan mannen fortsätter utöva fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld mot kvinnan och barnen. Underhållsstödet kan då vara ett exempel där mannen skulle kunna göra sitt yttersta för att försvåra kvinnans situation. Att komma överens om underhållsstöd med den andra föräldern som i dessa fall är våldsutövare och förövare innebär allvarlig psykisk stress och kan också innebära stora risker för kvinnan. För kvinnor och barn som utsätts för mäns våld mot dem kan detta förslag innebära en stor säkerhetsrisk. Våldsutsatta kvinnor och barn behöver skyddas från sina förövare, inte samarbeta med dem. I Jämställdhetsmyndighetens rapport Uppgifter om våld är inget undantag visar på att pappas våld mot mamman förekommer i 67 procent av de separationer som rapporten har granskat. Att tvingas komma överens med sin förövare för att ha en skälig ekonomisk tillvaro blir oerhört svårt för våldsutsatta kvinnor.

¹ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/wwrjf1il/rapport-2022-1-uppgifter-om-vald-ar-inget-undantag.pdf>

I dagens system finns det undantag för personer med särskilda skäl, bland dem är våldsutsatta som får sitt underhållstöd via Försäkringskassan istället för direkt från sin förövare. I denna utredningen finns inte samma konkreta förslag när det kommer till våldsutsatta, vilket Unizon ställer sig frågande till. Om stödet ska utgå från en behovsprövning är det viktigt att Försäkringskassan har stor kunskap om mäns våld mot kvinnor och ekonomiskt våldsutövande.

Förslag 13.4.1 Maximalt bidrag till särlevande föräldrar

Utredningens förslag: För den boförälder som får mindre än hälften av barnets kostnader från den statliga underhållsregleringen ska det maximala bidrag som lämnas som stöd till särlevande vara mellanskillnaden mellan hälften av ett barns normala kostnader och det belopp som betalas ut i statlig underhållsreglering. För den boförälder som inte har statlig underhållsreglering ska det maximala bidraget i stället utgöra mellanskillnaden mellan hälften av barns normala kostnader och ett fiktivt belopp som beräknas som om statlig underhållsreglering skulle ha betalats ut. Den boförälder som har barn som tillkommit efter assisterad befruktning av en ensamstående eller som varit föremål för ensamadoption har ett maximalt bidrag som uppgår till hälften av barns normala kostnader, liksom den särlevande förälder som inte har statlig underhållsreglering och inte heller skulle kunna få något sådant enligt beräkningen om fiktivt belopp.

Unizon ser att det finns risker med att sänka underhållsstödet och ta bort flerbarnstillägget till förmån för ett behovsprövat särlevandetillägg. Boföräldrar med underhållsstöd (som majoriteten består av ensamstående mammor) skulle i genomsnitt få ett marginellt högre sammanlagt belopp genom utredningens förslag. Utredningen lyfter i volym ett att behovsprövade bidrag kan upplevas som krångliga att söka och att det kan finnas en rädsla för att bli återbetalningsskyldiga. Unizon ifrågasätter därför att fördelen med ett marginellt högre belopp överväger risken att kvinnor i behov av ekonomiskt stöd i mindre utsträckning kommer att söka särlevandetillägget.

Stockholm 2022-06-29

Rebecka Andersson, generalsekreterare Unizon

Underlaget är framtaget av Maria Björsson, Sakkunnig Kvinnofrid, Unizon